

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Tdo/4/2017
Identifikačné číslo spisu:	1110010429
Dátum vydania rozhodnutia:	22.08.2017
Meno a priezvisko:	JUDr. Peter Paluda
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2017:1110010429.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Petra Paludu a sudcov JUDr. Františka Moznera a JUDr. Dany Wänkeovej v trestnej veci proti obvinenému I. I. pre zločin úverového podvodu podľa § 222 ods. 1, ods. 4 Tr. zák. na neverejnom zasadnutí konanom 22. augusta 2017 v Bratislave o dovolaní obvineného I. I. proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave zo 16. septembra 2015, sp. zn. 3To/67/2015, takto

rozhodol:

Podľa § 382 písm. c) Tr. por. dovolanie obvineného I. I. sa odmieta.

Odôvodnenie

Okresný súd Bratislava I (ďalej tiež „okresný súd“) rozsudkom z 20. marca 2015, sp. zn. 7T/40/2010, uznal obvineného I. I. vinným zo zločinu úverového podvodu podľa § 222 ods. 1, ods. 4 Tr. zák., ktorý spáchal tak, že 24. júla 2006 v Bratislave na Štefánikovej ulici 27 v sídle Slovenskej záručnej a rozvojovej banky, a. s., ako konateľ spoločnosti Empanada s. r. o., so sídlom Zámocká 30, Bratislava, IČO XXX XX XXX, uzatvoril ako dlžník Úverovú zmluvu č. UMU-51597-2006 na sumu 1.500.000,- Sk na kúpu atramentovej tlačiarne ROLAND SJ-1045IF s príslušenstvom, pričom predložil podklady pre poskytnutie úveru a to fiktívnu faktúru číslo 0120/07-06 zo dňa 20. júla 2006 vystavenú v mene spoločnosti STAXA s. r. o., so sídlom Dunajská 4, Bratislava, IČO XXX XX XXX, na sumu 2.427.600,- Sk, fiktívny príjmový pokladničný doklad zo dňa 21. júla 2006 o úhrade sumy 427.600,- Sk a fiktívny príjmový pokladničný doklad zo dňa 24. júla 2006 o úhrade sumy 500.000,- Sk, obidva od spoločnosti STAXA s. r. o., ďalej sfaľované daňové priznanie spoločnosti Empanada s. r. o., taktiež predložil čestné prehlásenie zo 4. júla 2006, že je vlastníkom bytu na U. ulici číslo XXX v I., čo sa však nezakladalo na pravde, a zaviazal sa splácať úver v mesačných splátkach po 27.000,- Sk, avšak ani jednu splátku neuhradil, čím poškodenej spoločnosti Slovenskej záručnej a rozvojovej banke, a. s. spôsobil škodu vo výške 1.500.000,- Sk (49.790,88 eura).

Za to mu okresný súd uložil podľa § 222 ods. 4 Tr. zák. v spojení s § 38 ods. 2 Tr. zák., § 36 písm. j) Tr. zák., § 38 ods. 3 Tr. zák. a § 39 ods. 1 Tr. zák. trest odňatia slobody vo výmere dva roky, na ktorého výkon ho podľa § 48 ods. 2 písm. a) Tr. zák. zaradil do ústavu na výkon trestu s minimálnym stupňom strázenia.

Obvinený napadol uvedený rozsudok okresného súdu odvolaním, ktoré Krajský súd v Bratislave (ďalej tiež „krajský súd“) uznesením zo 16. septembra 2015, sp. zn. 3To/67/2015, zamietol podľa § 319 Tr. por. ako nedôvodné.

Proti uzneseniu krajského súdu, ktoré bolo obvinenému doručené 9. novembra 2015 a jeho obhajcovi 19. októbra 2015, podal obvinený prostredníctvom obhajcu 25. novembra 2015 dovolanie a to z dôvodov uvedených v § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por.

V odôvodnení tohto mimoriadneho opravného prostriedku obvinený v podstate opakuje argumentáciu, ktorú uplatnil už v odvolaní, keď v prvom rade namieta konštatovanie okresného súdu, ktorý na jednej strane považuje jeho výpoveď za nepravdivú, a na druhej strane preukazuje naplnenie subjektívnej stránky práve jeho tvrdením, že obdržal finančnú odmenu vo výške 14.000,- až 15.000,- Sk. V tejto súvislosti zopakoval, že spoločníkom a konateľom v spoločnosti EMPENADA s. r. o. sa stal na podnet pána H., keďže bol (obvinený, pozn.) v zlej finančnej situácii a na jeho podnet taktiež podpísal zmluvu o úvere a všetky podklady k tejto zmluve ním zabezpečené, za čo mal dostať od p. H. finančnú odmenu. Podľa dovolateľa práve skutočnosť, že konal na podnet pána H., má za následok, že nenaplnil subjektívnu stránku skutkovej podstaty úverového podvodu, pretože jeho úmysel sa nevzťahoval na obohatenie sa a tým pádom aj na poškodenie spoločnosti Slovenská záručná a rozvojová banka, a. s.

Okresnému súdu ďalej vytýka, že neskúmal, či omyl, ktorý vyvolal, nebolo možné pri dodržaní základných preventívnych povinností jednoducho odhaliť a to najmä vzhľadom na postavenie poškodenej spoločnosti a na jej predmet podnikania, ako aj na odborné vedomosti jej pracovníkov. Okresný súd podľa obvineného tiež neposúdil vyžadovanú mieru opatrnosti pri rizikových obchodoch a následnú aplikáciu princípu ultima ratio (správne ultima ratio, pozn.), keďže poškodená spoločnosť svojím konaním prispela ku vzniku škody. V tejto súvislosti obvinený zdôraznil, že s poškodenou spoločnosťou uzatvoril zmluvu o úvere, ktorú zaraďujeme do súkromnoprávných vzťahov, a zároveň poukázal na povinnú mieru opatrnosti zo strany poškodenej spoločnosti, ktorá podľa neho vyplýva z ustanovení o zodpovednosti za škodu podľa Občianskeho zákonníka. Podľa dovolateľa vykonala poškodená spoločnosť dispozíciu so svojim majetkom na základe neospravedlňiteľného omylu, ktorý spočíval najmä v nepreverení si ním tvrdých skutočností, a bez takéhoto preventívneho postupu vstúpila do „rizikového“ obchodu. Uvedenému nasvedčuje podľa obvineného aj to, že pracovníci poškodenej spoločnosti bez rozumného dôvodu nepreverili ani jeho vlastnícke právo k bytu na U. ulici v I., ktoré možno preveriť bez najmenších ťažkostí z listu vlastníctva, prípadne z neformálneho výpisu dostupného z internetovej stránky www.katasterportal.sk, ako aj ďalšie ním predložené podklady. Z tohto dôvodu zastáva názor, že poškodená spoločnosť nepostupovala s odbornou starostlivosťou a mohla bez akýchkoľvek ťažkostí odvrátiť vznik škody. Osobitne pritom poukázal na to, že poškodená obchodná spoločnosť vykonáva podnikateľskú činnosť v oblasti poskytovania úverov a preto nemožno jej následky z riskantných obchodov riešiť trestnoprávnym postihom účastníkov týchto obchodov. Na podporu týchto svojich tvrdení označil dovolateľ konkrétne rozhodnutia Ústavného súdu Českej republiky a Najvyššieho súdu Českej republiky, z ktorých zvýraznil, že vzhľadom na princípy, na ktorých je založený demokratický právny štát, je neprijateľné, aby trestným postihom jedného účastníka súkromnoprávneho vzťahu bola nahradzovaná nevyhnutná mieru opatrnosti druhého účastníka tohto vzťahu pri ochrane práv a majetkových záujmov, keďže je potrebné trvať na tom, aby na ochranu svojich majetkových záujmov dbali predovšetkým samotní účastníci takéhoto vzťahu. Preto za situácie, keď poškodený sám svojou zjavnou neopatrnosťou, ktorej sa mohol ľahko vyvarovať, pristúpil k neistej finančnej dispozícii a vynaložil finančné prostriedky, potom sa s dôsledkami tejto neistoty musí vysporiadať taktiež sám a to za použitia prostriedkov súkromného práva. Z uvedeného podľa dovolateľa vyplýva, že v zmysle princípu ultima ratio a zásady subsidiarity trestnej represie sa trestné právo nesmie aplikovať tam, kde možno využiť na ochranu svojich práv a zákonom chránených záujmov iné právne odvetvia, resp. iné právne prostriedky.

Z týchto dôvodov obvinený I. I. navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky vyslovil porušenie zákona v jeho neprospech a v zmysle § 386 ods. 1 Tr. por. zrušil rozsudok Okresného súdu Bratislava I

z 20. marca 2015, sp. zn. 7T/40/2010, v spojení s uznesením Krajského súdu v Bratislave zo 16. septembra 2015, sp. zn. 3To/67/2015, a vec vrátil prvostupňovému súdu na nové prejednanie.

Prokurátor príslušnej okresnej prokuratúry sa k dovolaniu obvineného I. I. nevyjadril.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 377 Tr. por.) posúdil vec najprv v zmysle § 382 Tr. por. a zistil, že dovolanie bolo podané obvineným I. I. ako oprávnenou osobou podľa § 369 ods. 2 písm. b) Tr. por., prostredníctvom obhajcu (§ 373 ods. 1 Tr. por.), proti rozhodnutiu, proti ktorému je prípustné [§ 368 ods. 2 písm. h) Tr. por.], v zákonnej lehote uvedenej v § 370 ods. 1 Tr. por., potom ako dovolateľ využil svoje zákonné právo podať riadny opravný prostriedok (odvolanie), o ktorom bolo rozhodnuté (§ 372 ods. 1 Tr. por.), s obsahovými náležitosťami podľa § 374 ods. 1 Tr. por. a s uvedením dôvodu dovolania podľa odseku 2 tohto ustanovenia.

Dovolací súd ale zároveň zistil, že obvineným uplatnený dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por. nie je v posudzovanej veci zjavne splnený.

K tomu najvyšší súd najprv vo všeobecnej rovine uvádza, že obvineným označený dovolací dôvod je daný iba vtedy, ak je rozhodnutie založené na nesprávnom právnom posúdení skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia. Správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať ani meniť. V rámci tohto dovolacieho dôvodu preto nemožno právne účinne namietať, že skutok, tak ako bol zistený súdmi prvého a druhého stupňa, nebol zistený správne a úplne, ani hodnotenie vykonaných dôkazov, pretože určitý skutkový stav je vždy výsledkom tohto hodnotiaceho procesu.

Z uvedeného vyplýva, že námietky dovolateľa smerujúce voči hodnoteniu jeho výpovede súdmi oboch stupňov stoja mimo ním použitý dovolací dôvod a vecne ich nemožno podradiť ani pod žiaden iný dovolací dôvod. Najvyšší súd sa nimi preto nemohol zaoberať.

So zreteľom na obvineným uplatnený dôvod dovolania treba ďalej uviesť, že podľa skutkových záverov súdu prvého stupňa, ktoré si v celom rozsahu osvojil i krajský súd a ktoré najvyšší súd nemôže v tomto konaní skúmať ani meniť, obvinený ako konateľ obchodnej spoločnosti EMPANADA, spol. s r. o. v snahe získať úver vo výške 1.500.000,- Sk (49.790,88 eura) predložil Slovenskej záručnej a rozvojovej banke, a. s. v skutkovej vete rozsudku okresného súdu konkretizované fiktívne účtovné doklady, sfaľované daňové priznanie obchodnej spoločnosti a nepravdivé čestné prehlásenie, že je vlastníkom bytu, ktorými predstieral splnenie podmienok na poskytnutie úveru, čím Slovenskú záručnú a rozvojovú banku, a. s. uviedol v tejto otázke do omylu a tým od nej vylákal predmetný úver, ktorý od počiatku nebol splácaný, a spôsobil jej tak značnú škodu. Takéto konanie napĺňa všetky znaky skutkovej podstaty zločinu úverového podvodu podľa § 222 ods. 1, ods. 4 Tr. zák., včítane subjektívnej stránky v podobe priameho úmyslu v zmysle § 15 písm. a) Tr. zák., keďže obvinený ako konateľ obchodnej spoločnosti chcel pre ňu na základe nepravdivých podkladov získať (a získal) úver vo výške 49.790,88 eura.

Z pohľadu zavinenia je preto irelevantnou námietka dovolateľa, že motívom jeho konania bolo (podľa jeho tvrdení) získať odmenu 14.000,- Sk až 15.000,- Sk a nie obohatiť sa o celú sumu úveru. Argumentácia obvineného navyše prehliada, že na rozdiel od trestného činu podvodu podľa § 221 Tr. zák. nie je „obohatenie seba alebo iného“ znakom skutkovej podstaty trestného činu úverového podvodu podľa § 222 ods. 1, ods. 4 Tr. zák., ktorého objektívna stránka (so zreteľom na okolnosti posudzovanej veci) spočíva v tom, že páchatel vyláka od iného úver tým, že ho uvedie do omylu v otázke splnenia podmienok na poskytnutie úveru a tak mu spôsobí značnú škodu.

Pokiaľ sa dovolateľ domáha uplatnenia princípu ultima ratio, najvyšší súd v prvom rade pripomína, že čl. 49 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), podľa ktorého len zákon ustanoví, ktoré konanie je trestným činom a aký trest, prípadne iné ujmy na právach alebo na majetku možno uložiť za jeho spáchanie, v spojení s čl. 86 písm. a) ústavy, podľa ktorého do pôsobnosti Národnej rady Slovenskej republiky patrí uznávať sa na ústave, ústavných a ostatných zákonoch, zveruje právomoc vymedziť

katalóg trestných činov a trestov za ich spáchanie a určovať tak trestnú politiku štátu výlučne zákonodarcovi. V konkrétnom prípade síce o vine a treste môže rozhodnúť iba súd (čl. 50 ods. 1 ústavy), ten je pritom vždy viazaný zákonom (čl. 2 ods. 2, čl. 144 ods. 1 ústavy). Z ústavného princípu „žaden trestný čin bez zákona“ (nullum crimen sine lege) tak vyplýva nielen to, že súd nemôže rozširovať podmienky trestnej zodpovednosti, ale tieto nie je oprávnený ani zužovať v tom smere, že konanie (opomenutie) naplňajúce všetky zákonodarcom stanovené znaky skutkovej podstaty konkrétneho trestného činu (u prečinov včítane potrebnej miery závažnosti) označí za beztrestné. Preto ak páchatel' svojim konaním naplní zákonné znaky skutkovej podstaty trestného činu, je povinnosťou orgánov činných v trestnom konaní a súdu vyvodiť trestnoprávnu zodpovednosť postupom podľa Trestného poriadku. Pravidlo ultima ratio možno uplatniť jedine prostredníctvom materiálneho korektívu v rozsahu § 10 ods. 2 Tr. zák., teda v zmysle platnej a účinnej zákonnej úpravy, len pri prečinoch (pozri tiež rozhodnutie najvyššieho súdu zverejnené v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 96/2014).

Z uvedeného je zrejmé, že uplatnenie princípu ultima ratio, neprichádza v posudzovanej veci vôbec do úvahy.

V tejto súvislosti nemožno napokon prisvedčiť ani výhradám dovolateľa, že poškodená banka nedodrжала pri poskytnutí predmetného úveru nevyhnutnú mieru opatrnosti pri ochrane svojich práv a majetkových záujmov v dôsledku čoho vykonala dispozíciu so svojim majetkom na základe neospravedlniteľného omylu.

Zo skutkových zistení súdov oboch stupňov totiž vyplýva, že banka neposkytla úver bez preverenia, iba na základe žiadosti obvineného, ale splnenie podmienok na jeho poskytnutie v súlade s požiadavkou primeranej obozretnosti v obchodnom styku overovala na podklade účtovných a ďalších dokladov, ktoré si od obvineného vyžiadala a ktoré, pokiaľ by boli pravdivé, boli dostatočné na posúdenie platobnej schopnosti a likvidity obchodnej spoločnosti, ktorej úver poskytovala. V tejto veci tak ide o skutkovo úplne odlišnú situáciu, než aká bola predmetom posudzovania v rozhodnutiach, na ktoré obvinený v dovolaní poukazuje.

Pokiaľ ide o overenie tvrdenia obvineného, že je vlastníkom bytu, už krajský súd výstižne poukázal na to, že bezplatné poskytovanie informácií z informačného systému katastra nehnuteľností prostredníctvom katastrálneho portálu bolo zavedené až 1. septembra 2007. Ak sa za takéhoto stavu banka spoliehala na čestné vyhlásenie obvineného, ktorý nebol primárnym dlžníkom (tým bola obchodná spoločnosť), keďže za poskytnutý úver iba ručil ako zmenkový ručiteľ, nemožno, prihliadajúc na ostatné podklady, ktoré mala k dispozícii a o pravosti a pravdivosti ktorých nemala dôvod pochybovať, konštatovať, že v danom prípade postupovala neopatrne. Realizácia súkromnoprávných, osobitne obchodnoprávných vzťahov totiž predpokladá určitú nevyhnutnú mieru dôvery medzi ich účastníkmi a to minimálne v tom smere, že ich právne úkony sú slobodné a vážne. Preto ani so zreteľom na všeobecne formulovanú požiadavku obozretnosti v obchodnoprávných vzťahoch nemožno od ich účastníkov spravodlivo požadovať, aby automaticky vychádzali z predpokladu, že druhá strana koná podvodne. Takýto prístup by ak nie paralyzoval, tak prinajmenšom sťažil realizáciu týchto vzťahov.

Tieto dôvody viedli najvyšší súd k tomu, že dovolanie obvineného I. I. podľa § 382 písm. c) Tr. por. odmietol.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.